

(adj. poss.) postavljajo najraje pred samostavnik, priti to, da se tudi rodivnik, v ktere ga lahko preskoči svojivni pridevnik, deva pred-enj. In zato se mi pozdeva, da gre ta besedni red utesniti (omejiti) na tisti krog, v katerem imajo svojivni pridevniki domovinsko pravico.

Treba je pa še imeti pred očmi razloček med prvim in drugimi padeži. Če je dobro rečeno, na pr.: Prišel je našega sosedu sin; rekel je mojega brata hlapec; to je moje sestre suknja; ne bode se več dobro podalo, če hočem povedati kaj takega: Nisem videl našega sosedu sina; slišal sem od mojega brata hlapca; to je ostanek od moje sestre suknje. Ni treba razlagati na široko, v čem je tu neprilika, vsak jo mahom čuti. Po vsakem mislim jaz, da se rodivniki morajo postavljati prvič za takimi samostavniki, kateri rečem telesno veličino omejujejo, kolikost in množino odmerjajo, na pr. kraj morja; na dnu morja; konec vasi; število ljudi (pomisli tu sploh na števnike), voz sena itd.; drugič za glagolniki (subst. verbal.), zlasti tistimi, pri katerih se četrti padež, ki ga hoče glagol imeti, spreminja v drugi padež, na pr. zidanje hiše; stvarjenje svetá, pisanje zgodovine. Tudi bode bolje držati se tega reda, ki ga priporoča slovanska večina, pri rodivniku osebká in predmeta, o katerem uči Janežičeva slovnica (II. J.) v §§. 382 in 383. — Pa končajmo to; jaz se zadovoljavam z dokazom, da bi takova pisava Jugoslovanov ne primaknila ene k drugim, temuč še razmaknila jih.

In ker nam je bližati se drugim zlasti južnim najmanj pokvarjenim bratom, bodi mi dopuščeno ponoviti še enkrat, kar sem že svetoval v „Novicah“ in kar svetuje tudi g. Žepič, naj bi, to je, pisatelji (zlasti Matice slovenske) ostali pri dozdanji pisavi: ga, jih, namesti: je, je.

Ta novina (ali starina) po moji sodbi ne velja nič: 1. ker je do malega vsem Slovencem (vsaj po veliki večini) neznana; 2. ker je popolnoma neznana tudi drugim Slovanom,*) zlasti pa Srbo-Hrvatom, Rusom in Bolgarjem; 3. ker ne loči ednine od množine; 4. ker ušesa žali tem bolj v slovenščini, ki za minuli čas ima edini: je bil, je delal, niti more, kakor Čeh ali Rus, izpustiti pomožni glagol je.

Na dokaz blagolasja in priležnosti naj navedem nekaj primerov.

Kaj dela dete z jabelkom? Je je (t. j. je ga). Čemu hlapcu pivo? Pije je (hoče reči: pije ga). Kam je sestra dela mleko? Izpila je je (nam. ga je). Kje so ovce? Ovčar je je izgubil (nam. jih je). Kje so telata? (Po Janežiči) Dekla je je zagnala na vrt, (po Levstiku, ker tako hoče staroslovenščina), dekla ja je zagnala.

Če mi poreče kdo: Ali tako je vendar prav! to ga vprašam: kaj je prav? Mar ni prav, kar ustreza blagolasju popolnoma odgovarja namenu vsakega ljudskega govora? niso li vsakovrstni oziri ali da tako rečem, kompromisi navadni tudi pri olikanih jeziki? Komu ustrezete s tako slovniško posebnostjo? Kaj vam pomore, če ga tudi dobote, to slavno izpričevalo, da se zdanja slovenščina lepo ujema z nekdanjo, če ujema se mora odstopati od narodnega in od jezika živečih soplemenikov? Ogibajmo se vsakega partikularizma!

*) Čehi res pišejo je, je, vendar v ednini za es v četrtem padeži govoré: ho; Poljaki pa pišejo samo v množini pri neživih stvaréh: je, sicer pa: go, ich; vendar pa kakofonije v teh dveh narečjih ni morebiti, ker izpuščajo pri deležniku pomožni glagol: je. Pis.

Čast poštenim siromakom!

Kdor s'romake zaničuje,
Naj ta pesem ga uči,
Potem naj se povzdiguje,
Ako ima kaj moči.
Čast poštenim siromakom,
Ki sramote ne zgubé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Ko bi žido vsi nosili,
Kdo pa suknje bukove?
Žlahne robe si vošili,
Kam bi djali pa grobe?
Čast poštenim siromakom,
Ki za blišom ne drvé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Ko bi vsak si hišo stavil,
Kje bi vzelo se kamnje?
Eden družega bi davil
Za selišče in mejé.
Čast poštenim siromakom,
Ki po tujem krog čipé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Kdo bi ležal še na slami,
Ko bi vsak bil perja kos?
Kje bi vzeli se purani
Piške, race, tolsta gos?
Čast poštenim siromakom
Ki na slami lahko spé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Ko bi vse šampanca pilo,
Dragi vi nogradniki,
Vam bi slabo se godilo,
Vi b'li kmalu revčeki!
Čast poštenim siromakom,
Ki pijejo kar dobé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

V. Kurnik, stolar v Ljubljani.

Ko bi vsi se truda bali,
Kdo obdelal bi zemljo?
Kje ženjice bi jemali
Ko bi vse vse žlahno b'lo?
Čast poštenim siromakom,
Ki se truda ne bojé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Ko bi vsi se odkupili,
Kdo bi bil potem vojak?
Fante bi iz trte vili
Revež je zato prvak!
Čast poštenim korenjakom,
Ki za trone krvavé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Ko bi vsi učeni bili,
Kje bi bila priprostost?
Modri modre bi učili
In zagrizla se modrost!
Čast poštenim siromakom,
Ki v modrosti ne slavé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Ko bi dečve sploh imele
Dote po več tavžentov,
Joj, kako bi se prevzele
Kdo bil mož 'zmed revežev?
Čast poštenim siromakom,
Ki so ubožne jim ljubé,
Čast poštenim siromakom,
Ki od žuljev rok živé!

Zabavno berilo.

Deklica bolj zvita nego car.

Pripovedka.

Živel je svoje dni ubožen mož v borni kočici od miloščine radodarnih ljudi. Imel je pak lepo hčerko jako prebrisane glavice; ona je učila malo pa malo svojega očeta tako brihtno govoriti, da se je čudil celó car, ko ga pride ubog mož nekega dne miloščine prosit, ter ga vprašal, kje da se je učil tako modrijanstvo? „Nikjer drugej ne, kakor pri svoji hčerki“ — odgovori prosti ubožec.

Radovedni car se hoče sam prepričati tega. Ukaže tedaj svojemu strežaju, naj odšteje kmetiču 30 jajec, pa mu velí, naj njegova hčerka iz njih izredí 30 piščet. Ako ne stori, kar zahteva car, gorjé mu in hčeri njegovi! Starček prične milo jokati se, kajti zapazil je brž, da jajca so kuhana. Prišedši na dom pové svoji hčeri s težkim srcem carovo povelje. Ona pa mu reče, naj gré le spat brez skrbi, kajti vse se bode dobro končalo.

Ko je oče spal, vzame hčerka lonec, nasuje ga z bobom in naliže z vodo ter pristavi k ognji. Drugi dan pa dá očetu kuhani bob rekši mu, naj gré brž na polje, mimo ktere ga ima danes car na lov iti. Kedar bode car blizo poljá, naj prične bob saditi glasno klicaje: „Bog daj srečo in svoj blagoslov, da bi moj kuhani bob dobro rastel in rodil stoteren sad.“ In ako bi car